

מתורתו של הרב דרוקמן זצ"ל סביב שולחן השבת

פני הילדים

פרשת שלח

אנו נמצאים במלחמה על חיינו בארץ הזאת
וזו מלחמה על ארצנו
זו מלחמה על עצם קיומנו
כי זו ארץ חיינו!
אלפיים שנה חיינו בחוסר ביטחון
חזרנו לארצנו כדי להיות בה בביטחון
זוה בדינו!

הרב דרוקמן זצ"ל

להצטרפות לקבוצות
הוואטסאפ של הננו:

לאתר הננו לחצו כאן
או סרקו את הקוד

פרשת שלח לאהוב את ארץ חמדה

אחר שראינו כי שורש החורבן הוא המאיסה בארץ ישראל, נוכל להבין כי שורש הגאולה הוא הכיסופים וההשתוקקות אליה. ואכן, כך מלמד אותנו רבי יהודה הלוי בספר הכוזרי (ה, כז): "כי ירושלים אמנם תבנה כשיכספו בני ישראל לה תכלית הכסף עד שיחוננו אבניה ועפרה", כלומר הגאולה בוא תבוא כאשר כיסופי ישראל יגיעו לשיאם, דבר שיבוא לידי ביטוי במעשים בפועל, "שיחוננו אבניה ועפרה". גם מקורם של דברים אלו הוא ברוח הקודש שבתהילים (קב, יד-טו): "אתה תקום תרחם ציון כי עת לחננה כי בא מועד ומתי ירחם הקב"ה את ציון? מתי יבוא המועד? כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחננו".

לאור דברים אלו, נוכל להבין את דברי חז"ל אותם הבאנו לעיל בצורה עמוקה יותר: "אתם בכיתם בכיה של חינוך", הבכי באותו לילה היה ללא תכלית, הוא הוביל לגלות, "ואני קובע לכם בכיה לדורות", הבכי לדורות לא תהיה בכיה של חינוך, אלא היא תהיה בכיה שמעוררת כיסופים לחזור לארץ ישראל, ובסופו של דבר היא זו שתוביל אל החזרה לארץ בפועל.

ובאמת, אנחנו זכינו בדורנו לתקן את חטא המרגלים של "וימאסו בארץ חמדה", על-ידי "ויאהבו את ארץ חמדה" - עלינו לארץ, בנינו אותה באהבה ובמסירות נפש של ממש, מתוך אהבה גדולה, וכתוצאה מכך זכינו לתקומת ישראל המחודשת בארצו, לתקומת מדינת ישראל ולקיבוץ הגלויות המופלא. כל זה נעשה מתוך "ויאהבו את ארץ חמדה". עלינו להמשיך לדבוק בארצנו, לבנות אותה בחומר וברוח, ולהיות שותפים לקדוש ברוך הוא בתהליך הגדול של גאולת ישראל, עד להשלמתו במהרה בימינו.

בפרשתנו, אנחנו נפגשים בצער רב עם חטא המרגלים. מהעונש החמור שהוטל על אבותינו במדבר, עולה כי מדובר על הגדול מבין החטאים שנעשו במדבר. כתוצאה מחטא המרגלים, נדחתה הכניסה אל ארץ ישראל בארבעים שנה, בהם מתו כל אותו הדור, כפי שכתבת התורה (במדבר יד, כט, לג) "במדבר הזה יפלו פגריכם... ובניכם יהיו רעים במדבר ארבעים שנה... עד תם פגריכם במדבר".

מה היה חטאם הגדול של ישראל שהביא לעונש כה חמור? תשובה לכך אנו מוצאים בדברי משה רבנו בפרשת דברים (דברים, א, כו): "ולא אביטם לעלת ותמרו את פי ד' אלקיכם". כלומר, בניגוד לציווי האלוקי המפורש (דברים, א, כא) "...עלה רש כאשר דבר ד' אלקי אבותיך לך אל תירא ואל תחת", סידרו בני ישראל לשמוע בקול ד', נתקפו בפחד, והחלו לבכות, כפי שמתואר בפרשתנו (במדבר, יד, א): "ותשא כל העדה ויתנו את קולם ויבכו העם בלילה ההוא".

בדברי רוח הקודש שבספר תהילים (קו, כד) מוזכר חטאם של דור המדבר בצורה חריפה ומודגשת: **"וימאסו בארץ חמדה". מי שמואס בארץ ישראל מוביל לכך שארץ ישראל מואסת בו, ואיננו ראוי להיכנס לתוכה ולחיות בה.**

חטא זה הינו חמור עד כדי כך שהגמרא (תענית, כט, א) מציינת כי הוא מהווה את השורש לחורבן בית המקדש, וממילא שורש הגלות: "אמר רבי יוחנן: אותו לילה, ליל תשעה באב היה. אמר להם הקדוש ברוך הוא: אתם בכיתם בכיה של חנם - ואני קובע לכם בכיה לדורות".

שורש החורבן הוא
המאיסה בארץ ישראל,
ושורש הגאולה
הוא הכיסופים
וההשתוקקות אליה

פניני הימים

מחזור של הרב דיוקמן זצ"ל סביב שולחן השבת

תורה ויציאה

פניני "אבות לבנים" משיעורי הרב לפרקי אבות בעיבוד לנוער

מנהג ישראל לקרוא את פרקי מסכת אבות בשבתות שבין פסח לשבועות, ויש החוזרים וקוראים את הפרקים בכל שבתות הקיץ. הרב דיוקמן זצ"ל נהג להעביר שיעורים במסכת אבות בשיבותיו בשבתות אלו, ושיעורים אלו פורסמו בסדרת ספריו "אבות לבנים", בהוצאת המכון התורני "אור עציון". אנו נלך בדרכו ונביא בכל אחד מעלוני הקיץ שני רעיונות קצרים מעובדים לנוער מתוך שיעוריו. הקטעים עובדו לצורך פרויקט "גדיל תורה ויאדיר" ללימוד מסכת אבות בשיתוף תנועת הנוער "בני עקיבא".

פרק ג | משנה יב

הוי מקבל את כל האדם בשמחה

רבי ישמעאל אומר: הוי קל לראש, ונוח לתשחורת, והוי מקבל את כל האדם בשמחה.

האם יצא לכם להרגיש פעם שהכול נגדכם? אולי היה לכם יום קשה, משהו לא הסתדר כמו שציפיתם, ואתם מרגישים עצובים או כועסים? במצבים כאלה, הדבר האחרון שמתחשק לנו לעשות הוא לחייך לאחרים... אבל רבי ישמעאל מלמד אותנו שיעור חשוב: **גם כשקשה לנו - חשוב להמשיך לקבל את כל האדם בשמחה!**

איך עושים את זה? רבי ישמעאל נותן לנו שלושה שלבים:

1. **"הוי קל לראש"** - הכוונה לקדוש ברוך הוא, שהוא ה"ראש" של העולם. עלינו לעבוד אותו בקלות, בזריזות ובשמחה, ולא להרגיש שעבודת ה' היא עול כבד. כמו שנשר עף בקלות ואינו מתעכב - כך גם אנחנו צריכים לקיים מצוות מתוך שמחה והתלהבות.

2. **"נוח לתשחורת"** - "תשחורת" מרמזת לשחורות והעצבות המלוות אותנו בזמנים קשים. במצבים כאלה, קשה לעבוד את ה' בקלות ובשמחה. אך רבי ישמעאל מלמד אותנו שגם כשאנחנו חווים תקופות לא קלות, אסור לנו לתת לצער להשתלט עלינו, עלינו להתגבר על השחורות והעצב - ולעבוד את ה' בנחת, מתוך אמונה שהכול לטובה.

3. **"הוי מקבל את כל האדם בשמחה"** - זה השלב הקשה ביותר! לפעמים כשאנחנו עצובים, אנחנו מתכנסים בתוך עצמנו. אבל רבי ישמעאל מלמד אותנו שגם כשכואב לנו - לאחרים לא חייב להיות רע איתנו. כשאנשים באים אלינו, נפתח לפניהם את ליבנו, נחייך, נקשיב להם, נתאמץ לקבל אותם בשמחה תמיד.

ומי שיאמץ את הדרך הזאת, לא רק שיעזור לסובבים אותו - אלא גם יחזק את עצמו, ויגלה שהשמחה חוזרת אליו אט אט!

פרק ג | משנה י

כל שרוח הבריות נוחה הימנו

הוא היה אומר: כל שרוח הבריות נוחה הימנו - המקום נוחה הימנו, וכל שאין רוח הבריות נוחה - הימנו אין רוח המקום נוחה הימנו.

המשנה מלמדת אותנו שאם יש ל"בריות", לאנשים, אהבה כלפי האדם והערכה להתנהגותו - גם "המקום", ה', יאהב אותו. אבל איך זה קשור לעבודת ה'? לכאורה, מי שמקיים מצוות ולומד תורה אמור להיות אהוב על ה' גם אם אינו אהוב על הבריות!

רבנו יונה מסביר שלא כך הדבר. הדרך שבה אדם מתנהג לזולת - היא חלק בלתי נפרד מעבודת ה'. התורה אינה מסתכמת בלימוד תורה ובהקפדה על מצוות שבין אדם למקום - אלא כוללת גם את הדרך שבה אנו מתייחסים לאחרים.

אך יותר מזה. כשאנשים רואים אדם המקיים תורה ומצוות, והוא מאיר פנים, ישר והגון, הם אומרים לעצמם: **"איזה דבר נפלא היא התורה - תראה איך היא הופכת את לומדיה לאנשים טובים!"**. התנהגות כזאת של אדם מביאה לקידוש השם, גורמת לאנשים לשבח את ה' ולרצות להתקרב אליו.

על כן, אדם המקיים תורה ומצוות ומתנהג בצורה טובה כלפי בני אדם, כך "שרוח הבריות נוחה הימנו", שאנשים מרוצים ממנו - גם "רוח המקום נוחה הימנו", גם ה' מרצה ממנו, כי בזכות מעשיו הוא מביא לקידוש שם ה' בעולם.

אבל אם אדם לומד תורה, אך מתנהג בגסות או ברמאות, אנשים עלולים לחשוב שזו דרכה של התורה - וכך הוא גורם לחילול השם, להרחיק את האנשים מה' ותורתו!

על כן, מי שגורם לרוח הבריות להיות נוחה הימנו - גם רוח המקום נוחה הימנו, כי הוא מייצג את התורה בכבוד ובשלמות!

חמדתו של הרב דיוקמן זצ"ל סביב שולחן השבת
**פניני
הימים**

זליגר שומרון

פרקי גאולה לימוד ענייני גאולה על פי הספר "קמעא קמעא"

רופא אומר לחולה: קח תרופה מסוימת במשך חודש, ומחלתך תעבור. הרופא, מתוך היכרותו את המחלה, יודע שאם ייקח החולה תרופה זו במשך זמן מסוים הוא יתרפא. אולם, אם יעשה החולה דברים נוספים המועילים לבריאותו, יוכל להבריא כבר אחרי שבוע.

כך הגלות והגאולה של ישראל. הגלות נועדה לרפא את ישראל ממחלה לאומית שדבקה בו. תהליך הריפוי של הגלות דורש תקופה קצובה, עד לקץ שקבע "רופא חולי עמו ישראל", אך אם ישובו ישראל בתשובה, הם יתרפאו מהר יותר, ולא יצטרכו לכל תקופת הגולה.

(עפ"י קמעא קמעא א, ז)

"זכו - אחישנה"
 ראינו שאין הגאולה תלויה בתשובה. עם זאת, רבי יוחנן מלמד כי התשובה יכולה לקדם את הגאולה (שמות רבה כה, יב):
 אמר הקדוש ברוך הוא לישראל: אף על פי שנתתי קצבה לקץ שיבוא - בין עושין תשובה בין שאין עושין, בעונתה היא באה - **אם עושין תשובה אפילו יום אחד, אני מביא אותה שלא בעונתה.**

כבר מתחילה נקבע לגלות קץ מוגדר, אך אם יעשו ישראל תשובה, יוקדם מועד גאולתם.

באחת מנבואות הגאולה בישיבה נאמר: "קומי אוֹרִי כִּי בָא אוֹרְךָ, וּכְבוֹד ה' עֲלֶיךָ זָרַח... אֲנִי ה' בְּעֵתָהּ - אֶחֱשֶׁנָּה". אומר על כך רבי יהושע בן לוי: "זכו - אֶחֱשֶׁנָּה", לא זכו - בְּעֵתָהּ". הגאולה יכולה לבוא בעת הקצוב לה, אך אם יעשו ישראל תשובה, יחיש להם ה' את גאולתם קודם זמנה.

פנינים מאירים רעיונות קצרים מתורת הרב

שנוגע לדעה בישראל, כאילו נוגע בבבת עינו. אך בבבת עינו של מי? חז"ל מסבירים שהכוונה לבבת עינו של הקדוש ברוך הוא, כביכול!

על פי זה כתב דונש בן לברט בפיוטו המפורסם: "דרור יקרא לבן עם בת, וינצרכם כמו בבת" - ה' ישמור עלינו כבבת עינו, כי הנוגע בנו, בישראל, כאילו מכניס אצבעו לתוך עינו של ה', כביכול!

המאבק בישראל הוא אפוא מאבק בה', ועל כן המלחמה למען עם ישראל - היא מלחמה למען גילוי ה' בעולם.

(עפ"י בחיל וברוח, עמ' 35)

ינצרכם כמו בבת
 כשעמדו צבאות ישראל ופלשתים זה כנגד זה, התגרה גוליית הפלשתי בישראל והכריז כי ההתגרות שלו היא חירוף **"מערכות ישראל"**. כששמע זאת דוד, אמר: "מִי הַפְּלִשְׁתִּי הָעֹרֵל הַזֶּה, כִּי חִרְף מַעַרְכֹת אֱלֹהִים חַיִּים!". דוד הבין כי חירוף ישראל - הוא הוא **חירוף מערכות אֱלֹהִים חַיִּים!** ואכן, כשעמד לפני גוליית, ביטא זאת בקוראו לפניו: **"אֲנִי בָא אֵלַיךְ בְּשֵׁם ה' צִבְאוֹת אֱלֹהֵי מַעַרְכֹת יִשְׂרָאֵל - אֲשֶׁר חִרְפְּתָּ."**

הנביא זכריה מביטיח לנו בשם ה' גאולה מהגלות ומסביר כי ה' יושיע אותנו משום ש"הִנָּגַע בָּכֶם - נִגַּע בְּבֵת עֵינֹו". מי

עם ישראל הוא המגלה בעולם את ה',
 וכל פגיעה בישראל היא פגיעה בגילוי האֱלֹהִי,
 וממילא מי שנלחם למען הגנת העם,
 נלחם באמת למען גילוי שם ה' בעולם!

(בחיל וברוח, עמ' 37)

**אמרות
הימים**
 גילוי שם ה' בעולם

פנינת השבת
פרשת שלח

למה לא להכנס לארץ?

"שלח לה אנשים ויבחנו את ארץ כנען... כל נשיא בהם" (במדבר יג, ב)

הנשיאים רצו שעם ישראל ימשיך לעסוק רק ברוחניות ולא בדברים ארציים.

אך באמת הקדוש ברוך הוא לא רוצה בזה! הוא רוצה שעם ישראל יעסוק בכל תחומי החיים הארציים, ויעשה אותם על פי ההדרכה האלוקית שכתובה בתורה. יעבד בארץ, ויניח את המצוות התלויות בה! אין סתירה בין הדברים, אלא אדרבא זהו רצון ה' – להכניס את הרוחניות ואת עבודת ה' לתוך המעשים שאנו עושים ביום יום.

אשרינו שאנו זוכים לחיות כך בארץ הקדש!

אין יכול להיות שהמרגלים שהיו כאלה צדיקים, נשיאי השבטים – הם יחטאו בחטא כל כך קשה של כפיות טובה כלפי הקדוש ברוך הוא ויניאו את עם ישראל מלהכנס לארץ ישראל?

אחד ההסברים הוא, שהם עשו זאת מתוך צדיקות גדולה, אך בכל זאת הם טעו.

הם ראו את המצב במדבר, שאפשר כל היום רק להיות ליד המשכן, לראות השראת שכינה, ולעסוק בתורה ובדברים רוחניים. ולגבי אכל, ובגדים ודברים גשמיים – אין צורך כלל להשקיע בזה זמן ולהיות מדאגים מזה, כי ה' עשה נסים שאכל ירד מהשמים והבגדים יתכבסו מעצמם – ועוד כל מיני נסים. ואלו בארץ ישראל אם רוצים אכל – צריך לעבד קשה בשדה ולהתעסק בדברים גשמיים.

חזרה ונחל

מחזור
הרב דיוקמן

התקין לחטא המרגלים

דור לא יזכה להכנס לארץ ישראל, ובנוסף נגזר שבגלל אותה בכיה מיתרת – תהיה בכיה לדורות. ואכן זה קרה בתשעה באב, התאריך שבו נחרבו לנו בתי המקדש ויצאנו לגלויות השונות.

ואם זה היה שרש החטא החרבן והקלקול – ממילא כדי לזכות בגאולה שלמה עלינו לתקן את אותה נקודה – לאהב את ארץ ישראל, ולשמח במתנה שקבלנו!

ברוך ה' זכינו לראות את התקון בדורות האחרונים איך עם ישראל אוהב את ארץ ישראל ומוכן לעשות כל דבר למענה, גם בתנאים לא נוחים וגם במחיר של מסירות נפש ממש.

ואיך התקון יהיה שלם? נשתמש באותה שיטה של המרגלים – נעשה תעמולה שלמה! ננסה להגיע לכל יהודי ויהודי בכל מקום שהוא ולדבר אל לבו, שארץ ישראל שיבת רק לעם ישראל, שאין בית אחר בעולם לבניו של הקדוש ברוך הוא, שרק פה עם ישראל יכול לעשות את התפקיד הגדול שלו להפיץ את התורה ודבר ה' לכל העולם כולו.

וככל שעם ישראל יכיר יותר בזכותו על ארץ ישראל – יגבר הוא על כל אויביו ויזכה לגאולה השלמה במהרה בימינו.

לדעת להכנס להרפתקה המיתרת הזו, והוא המשיך לבכות ונסים את דבריו: "כואב לי עליכם, כלכם הולכים למות כשנכנס לארץ. אני לא מסוגל לשאת את המחשבה הזו".

כששמעו משפחתו את הדברים המזעזעים, פרצו גם הם בבכי עד ששמעו באהל שלידם. הגיעו השכנים להתעניין על מה קולות הבכי, ומיד גם הם נדבקו באותו בכי. וכך הבכי הלך והתפשט מאהל לאהל, ומשכט לשכט עד שרב עם ישראל בכה ומאס מלהכנס לארץ ישראל.

בפרשתנו נשלחו נשיאי השבטים לרגל ולבדוק את טיב הארץ ולחזק את עם ישראל לקראת הכניסה אליה, אך הם אכזבו בשליחותם, ומלבד שני מרגלים – כלם הפחידו את העם כמה ארץ ישראל היא מקום מסכן שלא כדאי להכנס אליו, וגרמו לעם למאס בארץ חמדה, בארץ הקדש.

המדרש לעיל פרט את השיטה של המרגלים להפיץ את הרע שלמה ברחבי ישראל, שכל אחד נכנס לאהל ועשה תעמולה שלמה והצגות כדי לשכנע שלא להכנס לארץ.

בעקבות החטא החמור של העם של מאיסה במתנה האלוקית בארץ ישראל, נגזר שאותו

משפחת בן גמלי ישובה באהל בהתרגשות גדולה. כבר ארבעים ימים עברו מאז שנפרדו מעמילא, אבי המשפחה ונשיא השבט, שהלך עם חבריו המרגלים לתור את הארץ, והיום הוא צריך לשוב. כלם מחכים שיגיע ויספר את החוויות והדברים המיוחדים שהוא ראה בארץ המבטחת.

אך ההתרגשות והצפייה הפכו תוך רגע לבהלה. עמילא נכנס לאהל בסערה עם בגדים קרועים ופנים אדמות מבכי. "מה קרה?!", שאלה אשתו בדאגה, ובמקום לענות עמילא התגלגל על הרצפה ומרר בבכי: "אוי לא! אוי ואבוי! אני לא מאמין!".

"אבא, תספר לנו, מה קרה! נפצעת בדרך? חיה רעה פגעה בך? הגויים התעללו בך?", שאלה בתו בחרדה.

והאב המשיך לזרק את עצמו מצד לצד ברחבי האהל, ולאחר דקות ממשכות פתח את פיו: "אשתי היקרה, לדי האהובים! כל כך כואב לי עליכם", הוא עצר לרגע להרגע מהבכי, ראה את העיניים הדורכות של בני משפחתו והמשיך: "אם באמת נכנס לארץ ישראל כלנו הולכים למות! אתם לא תאמינו אילו עמים חזקים ומפחידים יש שם. אין כל סכוי להתמודד עם צבא חזק וגדול כמו שיש להם. זה אבוד מראש! פשוט לאבד את עצמנו

פרס הרב דרוקמן

”

קול קורא לכתובת מאמרים תורניים
המשקפים את משנתו ודמותו של
הרב חיים דרוקמן זצ”ל

הפרס יוענק, בע”ה, בשני מסלולים נפרדים:

**מסלול
צעירים**

לנער

נערים ונערות בגיל תיכון
מכיתה י’ ועד בוגרי י”ב
מקום ראשון:
6,000 ש”ח

**מסלול
בוגרים**

לציבור
הרחב

גברים ונשים, תלמידי חכמים,
בחורי ישיבה ובנות מדרשה
מקום ראשון:
12,000 ש”ח

הציבור חוצאן!

תאריך אחרון
להגשה:
כ’ באב

אין הפרדה
בין הרגורה
הנלמדת -
לבין האדם,
בין היוצר -
לבין יצירתו.
התביעה היא
שאנשי הרוח
בישראל יהיו
אנשים
שרוח קדושה
שורה בהם!

הרב דרוקמן זצ”ל

לפרטים נוספים
סרקו את הקוד: